privilegii antedicti, propter quod collatio perſonatuum, & præbendarum Archiepiſcopo reſervatur, idem R. non debuit locum viventis arripere. Nos igitur auditis his, & aliis, quæ partes in præſentia proponere voluerunt, & plenius intellectis, quoniam conſtitit nobis Archidiaconatum prædictum tibi per Eboracenſ. Archiepiſcopum primitus fuiſſe conceſſum, & quod inſtitutione facta per ipſum ſecundum juris ordinem, minime reprobata, Archidiaconatus non vacans nec potuit, nec debuit in alium rite transferri: memorato R. quod contra juſtitiæ regulam in Archidiaconatum alterius provehi ſe conſenſit, ſuper eo duximus ſilentium imponendum, ſententialiter decernentes, ut inſtitutio facta per Eboracen. Archiepiſcopum de te ſortiatur effectum; exinde vero ſi ſuper *e* renunciatione, vel abjuratione, vel aliquo præmiſſorum, quis quiddam velit, vel valeat, quod adverſus duxerit te proponendum, ordine poterit judiciario experiri.

N O T Æ.

1 a R*ichemundiæ*.) Ita legitur in tertia collectione, *ſub hoc tit. c.* 4. ex qua textum hunc reſtituo. De Archidiaconatu Richemundiæ egi *in c.* 3. *de ſupplenda neglig. c. conſtitutus* 30. *de teſtibus*, ubi de præſenti etiam lite agitur: ejus caſum retuli *in d. c.* 3. *de ſuppl. neglig.*

b *Vacante*.) Juxta adducta *in cap. cum in cunctis*, §. 1. *de elect.*

c *Eboracenſis*.) Gaufridus videlicet, de quo agitur ſupra *in cap.* 5.

2 d *Indulti ſibi privilegii*.) Nec inde per ſimilem impetrationem privilegii, juris proprii inducitur renunciatio, ſed potius unum jus alterum confirmat, ac juvat; ſed electivum manet, aut etiam ſimultaneum, *c. auditis*, *de præſcript. c. cum perſonæ*, *§. quod ſi tales*, *de privil l*, 6. *c. cum dilectus*, *de conſuet.* optimus textus *in l. forma*, §. *fin. ff. de cenſibus*, ibi: *Si quis veniam petierit, ut cenſum ſibi emendare permittatur, deinde poſt hoc impetratum cognoverit, ſe non debuiſſe hoc petere, quia res emendationem non deſiderabat, nullum ei præjudicium ex eo quod petiit, ut cenſum emendaret, fore ſæpiſſime reſcriptum eſt*. Pluribus relatis docet Molina *de primog. l.* 2. *c.* 10. ubi *n.* 75. ait: Quoties concurrunt quoad aliquid jus commune & privilegium, non confunduntur, ſed poteſt quis quoad id uti jure communi, & etiam privilegio: quia nemo prohibetur plura jura, & titulos cumulare, tam ad ſui juris confirmationem, quam ad majorem cautelam, *lib.* 4. *ff. ad l. Falcid. cap. ſacrorum* 12. *quæſt.* 2. late illuſtrant Solorzanus *tom.* 1. *l.* 3. *de jure Indiar. c.* 1. ubi exponit textum *in c. veniens*, *de præſcript*,

c *Super renunciatione*.) Sed quomodo exceptio renunciationis congruo tempore oppoſita non impedit poſſeſſionis acceptationem? contra textum *in c. accepta*, *de reſtit. ſpol.* Agnovit difficultatem Gloſſa *in præſenti*, varias adducens ſolutiones, quas ſigillatim refert Navarrus *in d. c. accepta*, *oppoſit.* 3. ex quibus duplex verior communiter judicatur. Prima, ideo videlicet excipientem de renunciatione, non fuiſſe auditum in præſenti ſpecie, quia ejus exceptio relevans non erat; nam etſi probaret, quod aliter renunciaſſet, vel abjuraſſet, propterea non obtineret in lite, ex quo ſua electio vires non habebat; ſi quidem inter litigantes alterius partis defectus nullum jus tribuit alteri de jure ſuo non docenti, argumento capitis *olim* 25. *in fine*, *de reſcr. c. cum ſuper*, *de cauſ. poſſeſ.* quorum jurium regula ſingularis eſt ad interpretationem textus *in c. litteris*, *de reſtit. ſpol. c. unic. de eo qui mittitur in poſſeſ.* Secunda interpretatio Gloſſæ, quam ſequuntur Innocentius *hic*, & Navarrus *ubi ſupra*, *n.* 7. docet *in d. c. accepta*, agi de exceptione renunciationis vere, & abſque dolo oppoſita; at vero in præſenti agitur de renunciatione calumnioſa, & malitioſa, cauſa tantum differendi poſſeſſionis adeptionem objecta; præſumptio autem improbæ oppoſitionis deducitur ex variis conjecturis. Prima, quia allegabatur renunciatio, quæ in dubio non præſumitur, *c. ſuper*, *de renunc.* Secunda, quia opponebatur ab eo, qui habebat titulum poſteriorem, & invalidum: ideoque intruſus credebatur. Tertia, quia opponebatur agenti interdicto adipiſcendæ poſſeſſionis, & quod talis renunciatio facta fuerat lite pendente, 3

C A P U T VIII.

Idem *Claromontio Canonico* a *Terdon.*

CUm pro quæſtione Terdonen. præbendæ, quæ vertebatur inter te ex una parte, & ven. fr. n. Epiſcopum, & dil. filios Canonicos Terdon. ex alia, tu, & procuratores partis alterius in noſtra eſſetis præſentia conſtituti, dil. f. Hug. tit. ſancti Martini Presbyterum Cardinalem conceſſimus auditorem, coram quo pro te fuit taliter allegatum, quod cum bonæ memoriæ O. Terdonen. Epiſcopus patruus tuus, ab Ap. Sed. reverſus Terdon. Canonicos attentius rogaviſſet, ut te reciperent in fratrem, & Canonicum, ipſi ejus precibus minime annuentes, te hilariter receperunt, nulla primæ, vel ſecundæ habita mentione, qui ab illo tempore uſque nunc locum in Choro, & in Capitulo, ſicut alii Canonici habuiſti; Lectiones legiſti in Eccleſia, Reſponſoriaque cantaſti, ac per prædictum Epiſcopum tibi fuerant *b* domus in ipſa canonia aſſignatæ, quas tu poſſediſti, ac poſſides in quiete. Et cum in eadem Eccleſia Terdon. ex illis Canonicis, qui præbendam in ea non poſſident, tu primo inſtitutus fueris, & receptus, & nunc vacet *c* beneficium in eadem, humiliter poſtulabas a nobis, ut Terdon. Canonicis dare dignaremur diſtrictius in mandatis, quod vacans beneficium tibi, omni dilatione poſtpoſita, aſſignarent, & facerent pacifica poſſeſſione gaudere. Procuratores vero partis alterius e contrario reſpondebant, quod cum in Terdon. Eccleſia certus ſit numerus Canonicorum inſtitutus, & ſcriptis Romanorum Pontificum confirmatus, ac canonicam conſtitutionem ipſam obſervare teneantur præſtito juramento, nos eis noſtris litteris dedimus in mandatis, ut dil. fil. B. Subdiaconum, & Capellanum noſtrum in Canonicum reciperent, & in fratrem, ac ei præbendam, ſicut uni ex aliis Canonicis aſſignarent. Verum quia ſtatutus numerus Canonicorum tunc in eadem Eccleſia erat plenus, mandatum noſtrum non poterant executioni mandare. Poſt non modicum vero temporis prædictus O. quondam Epiſcopus, minis, ac terroribus inſtitit apud Canonicos Terdon. ut te reciperent in Canonicum ad præbendam proxime vacaturam, eis conſtanter promittens, quod eos tam a petitione civium Terdon. quam exequutione mandati Apoſtolici, quod ipſi pro ejuſdem Subdiaconi noſtri receptione receperant, liberaret, ac ſic eos circumveniens fraudulenter, te recipi fecit ad præbendam proxime vacaturam. Nos igitur ex iis, quæ fuerunt hinc inde propoſita, certiores effecti, per Cardinalem prædictum conceſſionem præfato Subdiacono noſtro a prædictis Canonicis factam de præbenda prædicta, de fratrum noſtrorum conſilio ratam habentes, eam ei auctoritate Ap. duximus confirmandam. Verum cum tam aſſertione tua, quam confeſſione conſtet partis alterius, te in fratrem, & Canonicum Terdon. Eccleſiæ fuiſſe receptum, licet receptionem tuam factam contra Lateran. Concilium pars adverſa proponat: quia tamen probatum non extitit, parte altera penitus hoc negante, nec ipſi Canonici videbantur tibi opponere poſſe de jure, qui ſe *e* fatentur te contra ſtatuta præfati Concili recepiſſe: ſententiando decernimus, ut tibi quamcito facultas obtulerit, præbendale beneficium in Terdon. Eccleſia conferatur. Cum ex quo receptus es in Canonicum, non debeas *f* carere præbenda.

N O T Æ.

1 a T*Erdon.*) Ita legitur in tertia collect. *ſub hoc tit. c.* 5. in ſexta autem legitur *Trid.* ſed male, cum ex textus integra, quam reſtituo ex dicta collectione, conſtet agi in præſenti de Eccleſia Terdonenſi, de qua nonnulla notavi in *c.* 2. *de feriis*.

b *Domus*.) Proprias videlicet Canonicorum, ut notavi *in c. dilectus*, *de præb.*

c *Beneficium*.) Ideſt præbenda, quæ ita appellatur, ut probavi, *in cap.* 1. *de præbend.*

d *Contra Lateran.*) Sed non recte, quia recipiens aliquem in Canonicum, & in fratrem, etiamſi eo facto illi debeatur præbenda proxime vacatura, non ideo facit contra Concil. Lateran. ut probavi *in c.* 2. *hoc tit.* 2

e *Se fatentur*.) Quando allegans propriam turpitudinem audiatur, late diſputat Garanna *in c.* 8. *de donat.* ubi exponit præſentem textum.

f *Carere præbenda*.) *Cap. relatum* 9. *de præbend.* ubi textum hunc expoſui, & *in c.* 1. *hoc tit.*

CAPUT

C A P U T IX.

Idem *Epiſcopo*, & *Magiſtro H. Canonico* a *Hildeſemenſi*.

LItteras veſtras accepimus, per quas nobis ſignificare curaſtis, quod cum pro dil. fil. Daniele clerico vobis ſcriberemus, ut eum de præbenda ſancti Vvillebaldi Bremen. quam dicebat ad donationem noſtram fuiſſe juxta Lateranenſis ſtatuta Concilii devolutam, curaretis Auctoritate Apoſtolica inveſtire, ſi Canonici, quibus ſuper hoc ſcribebamus, id exequi non curarent: Herberto Præpoſito, & quibuſdam Canonicis ejuſdem Eccleſiæ, cum ipſo Daniele, & Magiſtro B. Canonico ipſius Eccleſiæ in veſtra propter hoc præſentia conſtitutis, ſic fuit de facto propoſitum coram vobis, quod idem Herbertus Præpoſitus, quondam ejuſdem Eccleſiæ ſimplex Canonicus, de ipſa Eccleſia in majoris Eccleſiæ præpoſitum Canonice eſt electus, & poſtmodum unius anni, vel anni & dimidii ſpatio evoluto, in ipſa Eccleſia Sancti Vvillebaldi in Præpoſitum eſt aſſumptus, priorem præbendam nihilominus detinens, quam in ipſa Eccleſia tunc habebat; & ſuper hoc partes conſentiebant ad invicem, hoc ita fuiſſe dicentes. Fuit etiam ab una parte propoſitum, quod ipſe Præpoſitus præter præbendam illam, aliam præbendam habebat Præpoſituræ annexam, quam idem Præpoſitus, & fautores ipſius inficiati ſunt eſſe præbendam. Præterea fuit allegatum de jure, quod ex quo idem Præpoſitus de minori Eccleſia vocatus fuerat ad majorem, prima præbenda inceperat de jure vacare, juxta *b* canonum inſtituta. Deinde fuit ex parte clerici allegatum, primam fuiſſe ordinationem ejuſdem Eccleſiæ, ut in ea eſſent XIII. perſonæ, Præpoſitus ſcilicet cum XII. fratribus, quæ nullatenus ſervaretur, niſi diceretur illa præbenda vacare. Sed Præpoſitus allegabat e contra, quod erat fere ex conſuetudine generali, quod unus in eadem Eccleſia plures præbendas haberet; adjectum eſt, præbendam illam ratione alia non vacare, quia cum Archiepiſcopus *c* Bremen. Præpoſitum ipſum de Præpoſitura in plena Synodo inveſtiret, tam Præpoſituram, quam præbendam eidem de Canonicorum confirmavit aſſenſu, eos qui ſuper hoc inquietarent eundem, vinculo excommunicutionis aſtringens. Unde objiciebatur clerico memorato, quod propter hoc excommunicationis ſententiam incurriſſet: ſed ipſe talem confirmationem interveniſſe negabat, quæ, ſi etiam intervenit, aſſerebat eam non tenere de *d* jure, quoniam nemini res illa rationabiliter poterat confirmari, quæ de jure obtineri non poteſt: dicebat enim, ſe propter hoc excommunicationis ſententia non fuiſſe ligatum, cum ſuper his experiretur auctoritatem majoris. Unde cum vobis dubium videretur, utrum cum aliquis de una præbenda eligitur ad aliam, ſtatim prior vacare incipiat, aut per ſententiam debeat adjudicari eidem; an propter confirmationem hujuſmodi, quæ ſuperius eſt expreſſa, præbenda illa dici debeat non vacare, nos conſulere voluiſtis, priuſquam velletis ſuper hoc aliquid diffinire. Cum igitur ſi eſt ita, præbenda illa, etſi non de facto, de jure tamen vacare noſcatur, diſc. v. per A. ſ. m. quat. jamdictum Præpoſitum, ut præbendam illam ſine difficultate reſignet, monitione præmiſſa, per cenſuras eccleſiaſticas appellatione remota cogatis, quam cum de facto vacaverit, clerico memorato, auctoritate noſtra ſuffulti, ſublato appellationis obſtaculo conferre curetis, eum in corporalem poſſeſſionem inducentes ipſius, & defendentes inductum; eos autem, qui ſe temere duxerint opponendos, per diſtrictionem eccleſiaſticam, appellatione remota compeſcatis.

N O T Æ.

1 a H*ildeſemenſi*.) Ita legitur in tertia collectione, *ſub hoc tit. c.* 6. de Hildeſemenſi Eccleſia nonnulla adduxi, *in c.* 3. *de tranſlat. Epiſcop.*

b *Canonum inſtituta*.) Congeſta *in c. de multa*, 28. *de præb.*

c *Bremen.*) De qua Eccleſia egi *in c.* 4. *de ſacr. non iter.*

d *De jure*.) An per aſſecutionem unius præbendæ vacet alia ipſo jure, expoſui *in c. de multa*, 28. *de præbend.* ex quo commentario præſens petendum eſt, ubi etiam in ejus notis expoſui, quando inferiores Prælati poſſint in pluralitate beneficiorum diſpenſare. 2

C A P U T X.

Idem *Epiſcopo*, & *Archipresbytero* a *Papienſi*.

EX parte *b* Aſten. Eccleſiæ noſtris auribus fuit intimatum, quod cum quædam præbendæ in ipſa per quatuor annos, & amplius vacaviſent, ven. fr. n. Aſten. Epiſcopus Canonicos ipſos monuit diligenter, ut Eccleſiam ordinarent. Quibus non admittentibus monitionem ipſius, *c* quoſdam in Eccleſia inſtituit, credens hoc ſibi ex Concilio Lateran. licere: inſtituti autem ſentientes non eſſe firmam inſtitutionem hujuſmodi, ad ven. f. n. Mediol. Archiepiſcopum recurrerunt, qui eoſdem in Canonicos Aſten. Eccleſiæ ordinavit, & in corporalem præbendarum poſſeſſionem induxit, Capitulo ejuſdem Eccleſiæ præbente aſſenſum, tribus tantum exceptis, quibus, contra inſtitutionem illam proponere in præſentia noſtra volentibus, & Eccleſiam ipſam defenſare paratis, dil. fil. n. G. ſancti Vitalis Presbyterum Cardinalem dedimus auditorem: in cujus præſentia tres illi dicebant, electionem debere caſſari, quia nec Epiſcopus, nec Archiepiſcopus ſupradictus de conceſſione Later. Concilii tunc in ordinatione illa potuerant præfatam Eccleſiam ordinare, cum uterque *d* circa tempus eis indultum a canone, in ordinatione illa negligens fuerit, & remiſſus. Pars vero altera dicebat e contra, quod licet inſtitutio Epiſcopi non valeret. Archiepiſcopi tamen ordinatio de jure valebat, quia tempus indultum a canone, niſi a tempore, quo illi declaratum fuerat, non currebat: ad quod probandum multas induxit rationes: his autem utrimque propoſitis, tandem utraque pars concorditer eſt confeſſa, quod in prædicta Eccleſia non erant diſtinctæ præbendæ, nec Canonicorum numerus erat certus. Nos igitur his, & aliis, quæ fuerant utrimque propoſita, diligenter auditis, intelleximus evidenter, ſtatuta Lateran. Concil. de beneficiis ultra ſex menſes vacantibus locum in hoc articulo *e* nullatenus habuiſſe, cum & forſan Aſten. Eccleſia Canonicorum pateretur defectum: nullæ tamen in ea præbendæ vacabant, cum in illa nec ſint diſtinctæ præbendæ, nec canonicorum numerus diffinitus. Unde inſtitutio per Epiſcopum, vel Archiepiſcopum occaſione facta Concilii memorati, carere debet robore firmitatis. Quia vero totum Capitulum, tribus tamen exceptis, prædictorum receptionem approbarat, & affirmarat, nec ab illis tribus aliquid rationabile contra ipſos objectum eſt, & oſtenſum: diſc. v. per A. ſ. m. quat. inquiſita diligentius veritate, ſi Aſten. Eccleſiæ ſuppetunt *f* facultates, ſecundum conſuetudinem hactenus obſervatam, prædictos clericos, ſublato cujuſc. contrad. & ap. obſtac. pro Canonicis faciatis haberi.

N O T Æ.

1 a P*apienſi*.) Ita etiam legitur in tertia collectione, *ſub hoc tit. c.* 7. De Papienſi Eccleſia nonnulla notavi *in c. cum inter*, *de elect.* Rodobaldo ejus Eccleſiæ Præſuli, qui interfuit Concilio Lateran. ſub Innocentio III. celebrato, miſſa eſt præſens deciſio.

2 b *Aſtenſis*.) Ava, vulgo *Aſti*, eſt civitas Italiæ, habens Eccleſiam Cathedralem jam a primis Eccleſiæ ſæculis; ſiquidem Majoranus ejus Prælatus ſubſcripſit Concilio Romano ſub Hilario celebrato, ut refert Carolus a ſancto Paulo, *in geograph. ſacr. fol.* 62.

c *Quoſdam*.) Quia licet una tantum eſſet præbenda, cum non eſſet numerus certus Canonicorum, plures eligi poterant, ut probat Lotherius, *l.* 3. *de re beneſ. c.* 14. *n.* 13.

d *Circa tempus*.) Quodnam illud fuiſſet, expoſui *in c. licet*, *de ſupplend. neglig.*

e *Nullatenus habuiſſe*.) In pluribus Eccleſiis Cathedralibus non ſunt diſtinctæ præbendæ, nec reperitur certus Canonicorum numerus, ut probavi *in cap. cum acceſſiſſent*, *de conſtit.* in quibus ſi aliquis decedat, non vacat præbenda, ſed jus illud extinguitur, & finitur, quod per erectionem novi Canonici ſuſcitatur, ut probat Lotherius, *l.* 1. *de re benef. c.* 14. *n.* 16. unde cum eo caſu non detur vacatio, non poteſt dari negligentia in conferente.

f *Facultates*.) Juxta tradita *in c.* 1. *de inſtit.*

CAPUT

BIBLIOTECA CENTRAL

CAPUT XI.

Idem *Epiſcopo*, & *Capitulo* a *Lauden.*

Conſtitutus in præſentia noſtra dilectus filius H. Subdiaconus noſter, Eccleſiæ veſtræ Canonicus, nobis humiliter intimavit, quod tu frater Epiſcope poteſtatem dediſti *b* ſacerdotalem conferendi præbendam, quæ primo eſſet in veſtra Eccleſia vacatura: & bonæ memoriæ *c* Vv. Archiepiſcopus Rhemen. tunc Ap. Sedis Legatus, vobis, filii Capituli, auctoritate noſtra diſtricte præcepit, ſicut per litteras ſuas ad nos directas apparet, quæ coram nobis lectæ fuerunt, ut cum ſacerdotalis præbenda in Eccleſia veſtra vacaret, perſonam illam, cui præfatus Subdiaconus vellet eam conferre, reciperetis ad eam ſine interpoſitione alterius perſonæ, & eandem perſonam curaretis de illa ſine difficultate qualibet inveſtire. Aſſeruit etiam idem Subdiaconus, quod cum eſſet ad Sedem Apoſtolicam acceſſurus, ipſe præcautus appellavit, ne tu, frater Epiſcope, ſi forte interim aliquam ſacerdotalem contigerit vacare præbendam, eam ulli conferres, nec vos, filii Capituli, reciperetis aliquem præſentatum ad illam, niſi quem duxerit præfatus Subdiaconus præſentandum. Quocirca diſc. v. per A. ſ. m. quat. perſonam illam, cui memoratus Subdiaconus ſacerdotalem præbendam, cum contigerit illam vacare, duxerit conferendam, canonice ſine contradictione qualibet admittatis, tibi frater Epiſcope, firmiter inhibentes, ne interim aliquam ſacerdotalem præbendam alicui contra formam conceſſionis tuæ *d* conferre præſumas, alioquin noveritis nos dil. fil. Cancellario, & Helim. & A. Canonicis Pariſien. in mandatis dediſſe, ut vos ad hoc per cenſuram Eccleſiaſticam ap. rem. compellant, in irritum reducentes, ſi quid poſt ap. a præfato Subdiacnno ad nos legitime interpoſitam, contra conceſſionem ſibi factam de ſacerdotali præbenda, noverint attentatum. Quia vero conceſſiones hujuſmodi, ſi trahantur ad conſequentiam, fieri poſſent in fraudem canonicæ ſanctionis, per quam prohibentur Eccleſiaſtica beneficia concedi, ſive promitti antequam vacent, nolumus, quod hujus occaſione mandati, quod gratiam continet perſonalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur.

NOTÆ.

1 a *Lauden.*) Ita habetur in tertia collectione, *ſub hoc tit. c.* 8. De Laudenſi, ſeu Laudunenſi Eccleſia nonnulla notavi *in c.* 3. *de except.*

b *Sacerdotalem.*) Quæ conferri non poteſt alii quam ſacerdoti, *c. cui de non ſacerdotali, de præb. in* 6. ut in Eccleſia Laudunenſi Veromanduorum obſervari refert Chopinus, *de ſacra pol. l.* 1. *tit.* 3. *n.* 15. Quibuſdam enim præbendis annexum eſt ſacerdotium, *c. dilecto, de teſtibus*, aliis diaconatus, aliis ſubdiaconatus. Innocentius III. *l.* 1. *ep.* 275. aliis nullus ordo annexus eſt, *c.* 27. *de præb. in* 6. Illi cogendi ſunt ad ordines, hi vero minime; *c. cum in cunctis*, §. *interiore*, *de elect.* niſi Eccleſiæ utilitas, vel neceſſitas exigat, *c. quæris, de ætate & qualit.* ubi probavi: notavit Cironius, *in c.* 8. *de conſtit. in* 5. *compil.*

c *Vv.*) Vvido videlicet Abbas Ciſtercienſis, Cardinalis Epiſcopus Præneſtinus, de quo Chenu *in ſerie Præſulum Rhemen. n.* 53.

2 d *Conferre præſumas.*) Quod difficile valde eſt, ſi quidem ut conſtat *ex c. in cauſis*, 31. *de elect.* facto compromiſſo in aliquos, ut eligant, non poteſt talis poteſtas illis conceſſa revocari, quando res non eſt integra; & ſic e contrario probatur, quod ſi res integra eſſet, recte poſſit revocari talis facultas. Unde cum in ſpecie hujus textus res integra eſſet, nec enim præbenda vacaverat, nec H. ad collationem proceſſerat, cur impeditur Epiſcopus contra formam conceſſionis ſuæ ſacerdotalem præbendam conferre, & revocare commiſſionem factam? Hoſtienſis exiſtimavit, rationem eſſe deſumendam ex perſona Epiſcopi, quia Epiſcopus non debet irrita facere, quæ proceſſerunt de labiis ſuis. Innoc. quem ſequuntur fere omnes, exiſtimavit, differentiam verſari inter caſum, in quo commiſſio fit in favorem ipſius, cui committitur, & inter caſum, in quo commiſſio fit magis in favorem Eccleſiæ: ut primo caſu revocari non poſſit, quo caſu exiſtimat procedere textum hunc: ſecundo vero exaudiendum eſſe textum *in d. c. in cauſis*. Verum diſtinctionem hanc merito reprehendit Antonius *hic*, cujus interpretatio magis placet; aſſerit enim ideo Epiſcopum in hoc caſu non poſſe cui vellet præbendam conferre, quia per confirmationem Archiepiſcopi Rhemenſis, & Legati Sed. Ap. affecta fuerat, ut jam valide conferri non poſſet, quemadmodum nec utiliter Epiſcopus eam conferret, ſi Legatus collationem certi beneficii ſibi reſervaſſet.

COMMENTARIUM.

3 Quamvis conceſſa alicui poteſtas conferendi præbendam ſacerdotalem proxime vacaturam, captandæ mortis alienæ occaſionem facile ſecum non trahat, namque ille, cui dicta poteſtas conceditur, vacaturi beneficii emolumentum habiturus non eſt, ſed ille qui proviſus fuerit de tali beneficio; nihilominus, quia via aperiri poſſet fraudandi Conc. Lateran. utpote quia ſi forte Epiſcopus voluntatem habuerit conferendi alicui beneficium ſacerdotale, poſſet amicum eligere illius, cui conferre velit, ipſique poteſtatem conferendi beneficium ſacerdotale primo vacaturum committere; unde amicus, cui beneficium Epiſcopus per amicum conferre intendit, morte poſſidentis illud beneficium captabit, ut per amicum beneficium conferretur, atque ita Lateranenſe Concilium illuderetur; talis poteſtas conferendi beneficium, alicui ab Epiſcopo conceſſa improbatur: quam decidendi rationem præſentis textus agnoverunt omnes repetentes *hic*, & ſatis innuit Innocentius in illis verbis: *Quia vero conceſſiones tales, ſi ad conſequentiam traherentur, fieri poſſent in fraudem canonicæ ſanctionis, per quam prohibentur eccleſiaſtica beneficia concedi, ſeu promitti antequam vacent, nolumus quod hujuſmodi occaſione mandati, quod gratiam continet perſonalem, fraudem adhibere volentibus licentia concedatur.*

4 Verum ſi prædicta ratio juris principiis conſona eſt, quomodo Innocentius III. in præſenti collationem præbendæ Henrico factam, ut validam admittit, & defendit? Quæ difficultas torſit valde Interpretum ingenia. Antonius, Innocentius, Hoſtienſis, Immola, & Panormitanus exiſtimant, ex gratia Pontificis commiſſionem conferendi præbendam vacaturam, & per conſequens ipſius collationem ſuſtineri, non quia Epiſcopus, aut Rhemenſis Præſul, S. A. Legatus ipſam facere poſſint, cum illi ſint inferiores Conc. Lateran. & per conſequens non poſſint in eo diſpenſare, *ex c. cum inferior, de major. & obed.* pro qua ſententia expendit Hoſtienſis textum *in c. pro illorum* 22. §. *fin. de præb.* in illis verbis: *auctoritate noſtra*; ſed non recte, quia ſi ea recte perpendantur, non ad Pontificem ipſum, ſed ad ejus Legatum referenda ſunt. Verum hæc interpretatio merito aliis diſplicuit, qui affirmant in præſenti caſu commiſſionem conferendi præbendam proxime vacaturam ſuſtineri, quia confirmata fuit per Legatum S. A. ut conſtat ex illis verbis: *Et Rhemenſis Archiepiſcopus, tunc Apoſt. Sedis Legatus, vobis, filii Capituli, auctoritate noſtra præcepit, ut cum præbenda ipſa vacaret, illam cui vellet idem H. conferret.* Conſtat autem Legatum S. A. poſſe ſibi reſervare collationem beneficii vacaturi; *c. cum dilectus, de jurepatr. c. de liberatione*, §. *prohibemus, de offic. Legat.* & ita docent, non ex commiſſione Epiſcopi, nec ex gratia Pontificis, ſed ſtricto juris rigore attento, ex confirmatione Legati commiſſionem in præſenti ſuſtineri caſu. Sed hæc etiam interpretatio non placet; nam licet Legatus poſſet ſibi reſervare collationem beneficii vacaturi, non tamen poteſtatem alii committere, imo nec delegare receptionem reſignationis futuræ præbendæ, *d. c.* 4. §. *prohibemus, de offic. Legat. in* 6. His ergo omiſſis ſententiis aliter textum hunc exponendum eſſe exiſtimo: ita ut commiſſio conferendi præbendam vacaturam in præſenti ſpecie ſuſtineatur tantum ex facto ipſius Epiſcopi; ſupponimus enim in prædicto Conc. Later. tantum prohibitum eſſe, ne beneficia eccleſiaſtica promittantur, antequam vacent, ut vitetur periculum captandæ mortis alienæ: quam prohibitionem Alexander III. ejuſque ſucceſſores ad varios caſus protraxerunt, ut notavi *in c.* 3. *hoc tit.* unde prædicta prohibitio abſque ſpeciali lege Pontificis ad præſentem caſum trahi non poterat, utpote quia cum commiſſione facta alicui, ut conferat primum beneficium vacaturum, ipſe ex beneficio, quod conferre debet, ullum emolumentum habiturus non ſit, non creditur ipſum mortem alterius capraturum: ergo recte potuit talis commiſſio dari ab Epiſcopo, quaſi hic caſus eſſet extra prohibitionem Conc. Later. Unde Innoc. III. recte conſtituit, attenta prohibitione ipſius Concilii ſuſtineri prædictam commiſſionem; ſed quia ex tali delegatione facile fraus fieret Concil. Later. ideo eadem conſtitutione prohibuit de cetero ſimiles commiſſiones in fraudem Concilii fieri. Nec huic ſolutioni contradicit ipſe Innocentius, dum in fine hujus textus affirmat, hujuſmodi conceſſionem gratiam ſpecialem continere: igitur quia ſtricto juris rigore talis commiſſio non ſuſtinebatur. Nam dicendum eſt, Pontificem aſſerendo hujuſmodi commiſſionem gratiam perſonalem continere, non docere hujuſmodi commiſſionem fieri non potuiſſe ante præſentem conſtitutionem, ſed perſonalem gratiam eam appellare reſpectu futurarum; cum enim Innoc. intenderet in præſenti conſtitutione protrahere Concil. Later. prohibitionem ad caſum adhuc non expreſſum, dixit prædictam commiſſionem ſpecialem gratiam eſſe, quia deinceps ſimiles commiſſiones fieri non poſſunt: & hoc ſpecialiter curavit Innocentius hac ſua conſtitutione, quod antea cautum non erat.

5 Exponitur c. ult. hoc tit. Ex qua Innocentii conſtitutione ita expoſita lucem accipit Honorius III. ejus ſucceſſor, relatus *in c. ult. hoc tit.* ubi ſtatuit, nullas promiſſiones factas a Joanna Flandrenſi Comitiſſa de beneficiis non vacantibus in Eccleſiis, in quibus ipſa juſpatronatus obtinebat; nec potuiſſe poni donationes eorum in manibus alienis; quæ ultima pars ita communiter ab omnibus accipitur, ut ideo improbentur hujuſmodi donationes, hoc eſt commiſſiones ad præſtandum, quaſi perſonis particularibus factæ non valeant: & ideo cum Comitiſſa talibus perſonis dictas donationes feciſſet, merito nullius momenti a Pontifice judicantur: docuerunt Innocentius, Abbas, & Immola, *in d. c. ult.* Covarr. *l.* 3. *variar. c.* 20. *ſub n.* 6. Garcia, *de benef. part.* 5. *c.* 8. *n.* 113. & *part.* 10. *c.* 1. *n.* 9. Verum quia Honorius non exprimit, in quibus manibus Comitiſſa donationes poſuerit, exiſtimo divinare Interpretes, dum affirmant, fuiſſe manus privatorum; & ſi fuiſſent, quid impediat privatorum manibus hujuſmodi donationes fieri, ipſi non exprimunt. Unde ex adducta interpretatione præſentis textus credo Honorium lucem accipere: cum enim Honorius ſucceſſor eſſet Innocentii, & per conſequens adeptus fuiſſet præſentem conſtitutionem; ideo ſicut Innocentius in præſenti non valere ſtatuit commiſſiones factas de conferendis beneficiis vacaturis; ita ipſe donationes factas ad præſentandum in beneficiis nondum vacantibus merito improbavit.

6 Exponitur c. ex frequentibus, de inſtit. Sed antequam hinc abeamus, exponendus eſt textus *in c. ex frequentibus* 3. *de inſtit.* ubi Alexand. III. affirmat, pravam eſſe conſuetudinem juxta quam clerici eccleſiaſtica beneficia ſine conſenſu Epiſcopi diœceſis, vel Officialium ſuorum (qui hoc de jure poſſunt) recipiunt. Quibus verbis ſupponit Alexander, poſſe Epiſcopum jure committere vicariis ſuis, ut conferant beneficia vacatura, ipſoſque officiales poſſe jure hujuſmodi beneficia conferre: ergo non recte Innocentius in præſenti affirmat, committi non poſſe collationem beneficiorum nondum vacantium. Nonnulli exiſtimarunt pro hujus textus expoſitione differentiam magnam verſari inter Vicarium Epiſcopi, & alium privatum clericum, ita ut illi commiſſio fieri poſſit, iſti minime: ita Rebuffus, *in praxi, tit. de forma vicariatus, n.* 8. Covarr. *l.* 3. *variar. c.* 20. *n.* 6. Alii exiſtimarunt differentiam eſſe inter commiſſionem generalem conferendi omnia beneficia, & commiſſionem conferendi aliqua. Primo caſu affirmant commiſſionem factam officiali Epiſcopi valere, ſecundo vero nequaquam: ita Garcia, *de benef. p.* 5. *c.* 8. *n.* 113. Sed his diſtinctionibus omiſſis dicendum eſt, ideo ab Innoc. in præſenti improbari commiſſionem datam perſonæ particulari ad conferendum beneficium vacaturum, quia præſumitur talis delegatio facta in fraudem Conclii Later. quæ præſumptio cum non detur eo caſu, quo Epiſcopus Vicario proprio ſimul cum juriſdictione committit collationem beneficiorum; ideo talis commiſſio admittitur, *c. ult. de offic. vicarii in* 6. quia non creditur in fraudem Concil. Lateran. factam fuiſſe.

7 Exponitur c. 4. parag. prohibemus, de offic. leg. in 6. Etiam ex ſupra traditis venit exponendus textus *in c. de liberatione* 1. §. *prohibemus, de offic. Legat. in* 6. ubi Clemens IV. prohibet ne Legatus Sed. Apoſtol. in genere, aut in ſpecie cuicumque concedat, ut ab his, qui infra provinciam ſuæ legationis voluerint beneficia libere in ejus manibus reſignare, illa valeat idoneis conferre perſonis, illa ratione adjecta; quia per hoc aperiri poſſet via contra Lateran. Concilium ad beneficia vacatura: ubi illud difficile eſt, quid novi conſtituiſſet Clemens IV. illis verbis, *prohibemus inſuper*; quæ jus novum inducunt, ex his quæ notavi *in c. decernimus, de judiciis.* Cum ergo in præſenti ab Innocentio prohibita eſſet commiſſio conferendi beneficia vacatura, difficile eſt quid de novo ſtatuat Clemens *in dicto* §. *prohibemus*. Aliqui exiſtimarunt, attentata præſenti deciſione, non eſſe comprehenſum Legatum prædicta prohibitione; imo potius docent in præſenti ſpecie commiſſionem factam ab Epiſcopo ſuſtineri propter confirmationem Legati, quæ ſecuta fuit. Sed hac interpretatione, quam ſupra rejeci, omiſſa, dicendum exiſtimo, novam Clementis conſtitutionem non eo reſpicere, ut auferat poteſtatem Legatis committendi collationem beneficiorum nondum vacantium; hoc enim jam præſenti conſtitutione prohibitum erat: ſed nova illius textus prohibitio eſt, ut conſtitutionem Concil. Later. quæ tantum loquebatur in caſu mortis, trahatur ad caſum, in quo beneficia libere reſignantur; quia & hujuſmodi commiſſione fraudari poteſt Concil. Lateran. Unde quemadmodum Innocentius in præſenti prohibitionem ipſius Concilii protraxit ad caſum, in quo beneficiorum collatio committitur; ita etiam Clemens IV. præſentem Innocentii conſtitutionem protraxit ad caſum, in quo beneficia vacant per liberam reſignationem. Sed adhuc difficile eſt, quomodo commiſſa per Legatum facultate conferendi beneficia, quæ per liberam reſignationem vacaverint, aperiatur via contra Concilium Lateran. ſiquidem talis commiſſio de beneficiis vacaturis, non per mortem, ſed per reſignationem erat; quomodo enim fieri poteſt, ut eo caſu captetur mors aliena, cum beneficium, cujus collatio committitur, non expectetur per mortem, ſed per liberam reſignationem? Huic difficultati ſuccumbentes antiquiores affirmarunt, rationem illius textus erroneam eſſe, & non recte per compilatores adjectam fuiſſe; quod & ab ipſis compilatoribus didiciſſe teſtatur Geminianus ibi, *n.* 6. Sed ipſe, & Francus ibi, *n.* 2. contendunt veram rationem illius conſtitutionis in eo conſiſtere, ne Legati hujuſmodi commiſſionibus derogarent juriſdictioni ordinariæ; ſed cum per hanc derogationem non fiat fraus Concilio Later. aliena eſt prædicta ratio ab ea deciſione. His ergo ſententiis omiſſis, verius dicendum eſt, in Concilii Lateranenſis prohibitione duo prorſus diverſa conſideranda eſſe, prohibitionem videlicet ipſam generalem, ne videlicet beneficia conferantur, ſeu promittantur antequam vacent; & ipſius prohibitionis rationem, ne videlicet detur occaſio captandæ mortis alienæ. Prohibitio generalis eſt comprehendens quemcumque vacationis modum, ut conſtat *ex c.* 2. *c. relatum, c. accedens, hoc tit.* Ratio autem ſpecialis eſt vacationis, videlicet per mortem, quam ut caſui frequentiori conſonam Patres Concilii Lateran. aſſignarunt. Conſtitutio ergo Clementis protraxit Concilii Later. prohibitionem ad caſum, in quo committeretur per Legatum collatio beneficiorum vacantium per reſignationem: quo caſu licet per talem commiſſionem fraus non fieret rationi a Concilio adjectæ, fiebat tamen ejus prohibitioni: unde recte ait Clemens IV. eo caſu aperiri viam ad illuſionem Concilio Lateranenſi: præſenſit Moez, *in dicto* §. *prohibemus, n.* 27.

CAPUT XII.

Idem a *Gerantin. Capitulo.*

Dilectus filius magiſter Vv. canonicus veſter olim Apoſtolatui noſtro ſuggeſſit, quod bonæ memoriæ Epiſcopo veſtro viam univerſæ carnis ingreſſo, major, & ſanior pars veſtri convenerat in eundem, & ipſum eligere in Epiſcopum proponebat: ſed impediente viro nobili Comite Cutronæ, non fuit electio celebrata: poſtmodum autem idem Comes de ipſo Epiſcopatu Madium capellanum ſuum inveſtiens, vobis injunxit, ut vel a terra recederetis ipſius, vel eligeretis eundem M. in Paſtorem: quod cum vener. fr. n. Archiepiſcopus ſanctæ *b* Severinæ tunc electus audiſſet, prædictum Vv. ad ſuam præſentiam accerſivit, & aſſerens, quod propter negligentiam veſtram ad ipſum erat eligendi auctoritas devoluta, ipſum induxit, ut electioni de ſe faciendæ præberet aſſenſum, qui ſuis monitis acquieſcens electus extitit ab eodem, ſuffraganeorum interveniente conniventia. *Et infra*: Nos igitur attendentes, quod canon Lateran. Concilii contra negligentes editus, ad Archiepiſcopatus, vel *c* Epiſcopatus non ſolet extendi, ſed ad perſonatus alios, & minora eccleſiaſtica beneficia coarctari, electionem ejuſdem Vv. qui ab Archiepiſcopo, & ſuffraganeis ejus fuit, ad quos electio non ſpectabat, electus juſtitia caſſavimus exigente.

NOTÆ.

1 a *Gerantin.*) Ita legitur in 3. collect. *ſub hoc tit. c.* 9. ſed legendum eſt *Geruntin.* Geruntia enim eſt civitas Calabriæ, ſuffraganea Archiepiſcopi S. Severinæ, ut notat Cujacius, *in c.* 1. *hoc tit.*

b *S. Severinæ.*) Severina civitas nobilis eſt Italiæ, in ſitu Calabriæ, quam vulgus Severinam appellat: ejus meminit Plinius, *l.* 14. & de ejus origine nonnulla adducit Gabriel Barrius, *de antiquit. & ſitu Calabriæ, l.* 4. *in Ital. Illuſtr. fol.* 1145.

c *Vel Epiſcopatus.*) Ut probavi *in c. ne pro defectu, de elect. c. dilectus, de ſupplend. neglig.*

CAPUT XIII.

Idem *Priori* a *Oſſen.* & *Subpriori Sanctæ Fredeſiundæ.*

Ex tenore veſtrarum litterarum intelleximus evidenter, quod cum cauſam, quæ inter I. clericum ex parte una, & Conventum de *b* Bello ex altera, ſuper redditu x. *c* marcharum, vel xv. quas idem exigebat ab ipſis, eo videlicet, quia eidem quam cito ſe facultas offerret, interim ſe promiſerant proviſuros, nec promiſſionem ſuam curaverant adimplere, noſcitur agitari, vobis duximus committendam, quod dictus clericus poſt litem conteſtatam chartam quandam monachorum ipſorum, continentem expreſſe, quod ei primam Eccleſiam ad donationem ſuam ſpectantem, valentem x. marchas, vel xv. aſſignare promiſerant, exhibuit coram nobis: nihilominus per idoneos teſtes probavit, ipſos poſt promiſſionem hujuſmodi, licet potuerint, nolle ſibi, quamquam ſuper hoc admoniti fuerunt, providere. Quare dictum Abbatem, & monachos ad aſſignandum ſibi redditum x. marcharum ad minus cogi cum inſtantia poſtulabat. Ad hæc autem fuit ex adverſo reſponſum, quod ratione promiſſionis, utpote factæ contra Later. ſtatuta Concilii, quæ probari per chartam exhibitam videbatur, eos non poterat convenire, præſertim

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.

ſertim cum non de aliqua Eccleſia, ſed de promiſſione tantum in litteris veſtris mentio haberetur. Cum igitur aliis ipſos poſſe conveniri aſſerentibus, aliis vero in contrarium ſentientibus, ſuper hoc fuiſſet hinc inde coram vobis diutius diſputatum, quid juris ſit in hoc articulo dubitantes, in negotio ipſo ulterius procedere noluiſtis, donec ſuper hoc reciperetis noſtræ beneplacitum voluntatis, nobis humiliter ſupplicantes, ut quid ſit in hac parte agendum, vos dignaremur per noſtras litteras reddere certiores. Nos igitur attendentes, quod promiſſio prædicta non *d* tenet, utpote contra ſtatuta præfati Concilii attentata, diſc. v. per A. ſ. m. quat. memorato clerico ſuper hoc ſilentium imponentes, ab impetitione ipſius dictos Abbatem, & monachos abſolvatis.

N O T Æ.

a PRiori Oſſen.) Ita legitur in 3. collect. *ſub hoc tit. c.* 10. in ſexta autem habetur, *Hoſtienſ.* ſed legendum eſt, *Oſnei*. In Oxonienſi enim diœceſi Angliæ erant duo Prioratus, ambo Canonicorum regularium Ordinis D. Auguſtini: primus Oſnei dictus, cujus meminit Pennotus *l.* 1. *hiſt. canonic. regul. c.* 37. *n.* 12. ſecundus nuncupatus S. Fridiſvidæ, de quo agit idem Pennotus, *d. c.* 37. *n.* 12.

b *Conventum de Bello*.) Guillelmus Dux Normannorum tria magnifica monaſteria diverſis in locis conſtruxit, eaque multis prædiis, variiſque donariis ditavit; duo in Anglia, unum eo loci, quo cum Haralgo Angliæ Rege dimicavit prope Haſtigen, quod prælium refertur in geſtis Guillelmi Ducis, *in hiſtor. Norman. fol.* 200. pro expiatione animarum militum, qui in eo bello occubuerant: quod Cœnobium Divo Martino dicavit, appellavitque *Monaſterium ad Bellum*; ut ſimul monimentum partæ tanto bello victoriæ in perpetuum foret, ut refert Polydorus Vergilius, *in hiſt. Angliæ, fol.* 158.

c *Marcharum*.) De earum valore in Anglia egi, *in c.* 3. *de pactis*.

d *Non tenet*.) Juxta adducta *in c.* 2. *hoc tit.*

C A P U T XIV.

Idem *Abbati, & Conventui monaſterii S. Michaelis de* a *Gaſto*.

ACcedens ad Sedem Apoſtolicam dil. fil. R. clericus, ſua nobis inſinuatione monſtravit, quod cum promiſeritis vos proviſuros eidem in Eccleſiaſtico beneficio, cum poſſetis, ſicut per litteras Decani Sveſsion. & ſuorum conjudicum ſuper hoc a S. Apoſt. delegatorum, quibus tenor litterarum veſtræ promiſſionis erat inſertus, liquido edocebat, vos id hactenus efficere non curaſtis, allegantes coram judicibus memoratis, quod talis promiſsio vos nullatenus obligaret, cum videretur eſſe facta contra ſtatuta Lateranen. Concilii, quod promiſsionem inhibet beneficii non vacantis. Nos autem conſiderantes, quod aliud eſt Prælatum promittere beneficii collationem, cum poterit, aliud cum vacabit, cum in multis caſibus ſe facultas offerre poſſet, in quibus non eſſet collatio in expectatione vacaturi beneficii differenda, per Ap. vobis ſc. mandamus, quatenus memorato R. competens Eccleſiaſticum beneficium aſſignetis, alioquin Abbati S. Joannis, & Decano Sveſſion. damus noſtris litteris in mandatis, ut vos ad id per cenſuras Eccleſiaſticas appellatione remota compellant.

N O T Æ.

a GAſto.) In quarta collectione, *ſub hoc tit. c.* 1. ita legitur: in hac ſexta collectione tantum legitur, *Idem*; ſed tamen credo legendum eſſe, *S. Michaelis de Carantho*; monaſterium enim hoc eſt Ordinis Divi Benedicti ad mare ſitum, in Pictonibus, juxta flumen Carantonum, totuſque ille tractus inundatus fuit; deinde recedente mari, apparuere terræ paulatim, & paludes deſiccatæ, quæ propter ſitus commoditatem, ac terræ ubertatem coli, ac frequentari cœperunt. In eo ſacellum primo conſtructum eſt peregrinationibus, ac religione celebratum, quod poſtea in ampliſſimum, & locupletiſſimum monaſterium Divo Michaeli dicatum evaſit, ut refert Papirius Maſſonius, *in deſcriptione Galliæ per flumina, fol.* 683.

b *Cum poſſetis*.) Olim enim promiſſio generalis beneficii vacaturi, cum poterit, aut vacaret, valebat, quia ſæpe permittuntur in genere, quæ in ſpecie non permittuntur, *c. non exiſtimemus* 13. *qu.* 2. *l.* 1. *§. qui quæſtionem, ff. de quæſtionibus*, & docetur in præſenti decretali, quæ correcta eſt per Bonifacium VIII. *c. deteſtanda, hoc tit. lib.* 6. ubi verba illa, *licet olim fuiſſet canonica conſtitutione decretum*, de hac decretali accipit Nicolaus Fabricius, *in qq. benefic. tit.* 8. *c.* 1. *num.* 65. docent Valenſis, *in parat. ad hunc titulum, c.* 1. Barboſa, *de poteſt. Epiſcopi alleg.* 127. Commentarium hujus textus dedi, *in c.* 1. *hoc titulo*.

C A P U T XV.

Idem *P. Subdiacono noſtro, Præpoſito, & Capitulo* a *Ebrudun*.

POſtulaſtis per Sedem Apoſtolicam edoceri, ut cum ad vos ſimul, & Archiepiſcopum veſtrum donatio præbendarum Eccleſiæ veſtræ pertineat, utrum præbendæ vacantis donatio penes Archiepiſc. remaneat, ſi eam intra ſemeſtre tempus neglexeritis ordinare. Ad quod vobis breviter reſpondemus, quod ſi vos, & idem Archiepiſcopus intra tempus præſcriptum negligentes extitiſtis circa collationem vacantium præbendarum, ſicut nec ab illo ad nos, ita nec a vobis ad illum poteſtas devolvitur conferendi; ſed ſecundum ſtatuta Lateran. Concilii, ad ſuperiorem tranſit donatio earumdem, niſi forte Archiepiſcopus, non ut Prælatus, ſed ut Canonicus vobiſcum habeat jus conferendi, & in hoc caſu, cum doloſe forſitan impedierit, dolus ei ſuffragari non debet.

N O T Æ.

a EBrudun.) Ita in 6. collect. tantum legitur, *idem*; in 4. autem, *ſub hoc tit. c.* 2. ita legitur; ſed credo legendum eſſe Ebrodun. Ebrodunum enim, ſeu ut alii volunt, Ebredunum, civitas eſt in Alpibus maritimis, ſita ad Druentiam fluvium, earumque Metropolis civilis dicitur in notitia provinciarum Galliæ: a principio Epiſcopum tantum habuit, ut conſtat ex Conc. Regienſi, *can.*2. poſtea tamen Metropolitæ dignitatem obtinuit, ut conſtat ex Hilario, *ep.*4. *ad Leontium*, ibi: "Frater, & Coepiſcopus noſter ingenuus Ebredunenſis, Alpium maritimarum Provinciæ Metropolitani ſemper honore ſubnixus." Referunt Carolus a S. Paulo, *in geograph. ſacra, fol.* 145. Chenu *in chronol. Galliæ, fol.* 508. Commentarium hujus textus, *in c. dilecti, de ſuppl. neglig.*

C A P U T XVI.

Honor. III. *Epiſcopo, Præpoſito, & Cantori* a *Cameracenſi*.

CUm dilecta in Chriſto filia, nobilis mulier *b* Joanna Comitiſſa Flandrenſis, devicta quorundam precibus importunis fecerit promiſſiones illicitas de non vacantibus beneficiis Eccleſiarum, in quibus jus obtinet patronatus, & donationes eorum in *c* manibus poſuerit alienis; ſicut eſt noſtris auribus intimatum: diſcr. v. m. quatenus irritum decernentes quidquid ſuper hoc ab eadem inveneritis eſſe factum contra inſtituta canonica, auctoritate noſtra inhibeatis eidem, ne ſimilia de cetero attentare *d* præſumat.

N O T Æ.

a CAmeracenſi.) Ita reſtituo epigraphen, & integram ex 5. compilatione edita a Cironio, ubi *ſub hoc artic. c.* 1. reperitur textus hic. De Eccleſia Cameracenſi nonnulla notavi, *in c.* 19. *de reſcript.*

b *Joanna*.) Videlicet Conſtantinopolitana, Balduini Imperatoris Conſtantinopolitani filia, quæ patre ſuo peregre mortuo, ſucceſſit in Comitatu Flandriæ an. Chriſti 1206. cujus prior maritus fuit Ferdinandus filius Regis Portugalliæ, quem bello captum Philippus Auguſtus per decennium detinuit in carcere: poſterior fuit Thomas filius Ducis Sabaudiæ. Ad ipſam, ut Comitiſſam Flandriæ ſpectabat jus præſentandi in beneficiis eccleſiaſticis, ut conſtat *ex c. dilecto, de teſtibus, c.* 1. *de re jud. in* 3. *collect.* referunt Boetius Epon. *t.*1. *q. heroic. tit. de Regalibus*, Cujacius, *in c.*1. *hoc tit.* & *d. c. dilecto*, Alteſſerra, *de Ducibus, c.* 8.

c *In manibus poſuerit alienis*.) Hæc verba expoſui *in c. conſtitutus* 11. *hoc tit.* & an patronatus poſſit conſtituere procuratorem ad præſtandum aſſenſum in beneficiis vacaturis, exponit Lotherius, *l.* 2. *de re benef. c.* 6. *in princ.*

d *Præſumat*.) Adeo enim jus canonicum abhorret promiſſiones beneficii non vacantis, ut necdum eas a patronis fieri permittat, licet ipſi poſſint poſtea variare, & ita nullum jus videatur præſentato quæſitum: & licet poſſint transferre juſpatronatus in alios, *c. ex litteris, de jurepatr.* tamen non valent præſentationem in beneficiis vacaturis alii donare, ut docent congeſti a Barboſa in præſenti, quibus addo Boetium Epon. *in repetit. ad hunc textum*, Mancinus, *ſacri juris, controv.* 23. ex ratione adducta *in c.* 2. *hoc tit.* ex quo commentario præſens petendum eſt.

T I T U L U S IX.

Ne vacante Sede aliquid innovetur.

C A P U T P R I M U M.

Innoc. III. *Priori, & Convent.* a *Glaſton*.

NOvit ille, qui ſcrutator eſt cordium & cognitor ſecretorum, quod licet bonæ mem. C. Papa prædeceſſor noſter Eccleſiam veſtram erexerit Cathedralem, ipſam *b* Bartholomenſi Eccleſiæ *c* uniendo, ut idem eſſet Epiſcopus utriuſque: & ſuam conſtitutionem non ſolum per privilegium, verum etiam per alia ſcripta multa curaverit confirmare: quia tamen hæc unio a vobis aſſerebatur eſſe confuſio, conquerentibus eam in grave præjudicium Glaſtonien. Eccleſiæ redundare, cum per ipſam diſſolveretur religio, eleemoſyna *d* fraudaretur, & hoſpitalitas: nos veſtris ſupplicationibus inclinati, ad relevandum Eccl. veſtræ ſtatum intendere cæpimus quantum decuit diligenter. Et quoniam abſonum videbatur, ut ſubito prædeceſſoris noſtri evacuaremus in hac parte ſtatutum, cum ei, quantum cum Deo poſſumus, deferre velimus, ſicut & volumus, quod quantum cum Deo potuerint, noſtri nobis deferant ſucceſſores; unione manente, ſic de ceteris diſpoſuimus, quantumcumque bonæ mem. Saverico Bartolom. Epiſcopo diſpliceret, frequenter ob hoc ad S. Apoſt. laboranti, quod ſtatus Eccleſiæ veſtræ videbatur in melius relevatus. Unde poſt diverſos tractatus, & deliberationes multiplices, quod per viros providos, & honeſtos auctoritate mandati noſtri ſuper hoc extitit ordinatum ad petitionem ejuſdem Epiſcopi, poſtquam aliud a nobis non potuit obtinere, Apoſtolico tandem curavimus munimine roborare. Vos autem poſt obitum præfati Barthol. Epiſcopi ad noſtram præſentiam recurrentes, humiliter poſtulaſtis, quia tempus advenerat, quo ſine ſcandalo Eccleſiæ veſtræ ruina poterat in ſtatum priſtinum relevari: cum & Bartholom. Eccleſia, & *e* Vvellen. ipſum pariter poſtularet; *f* Rex quoque cum regni Magnatibus, & quidam Epiſcopi cum multis Abbatibus depoſcerent illud idem, ut unione penitus diſſoluta monaſterium veſtrum reduceremus in ſtatum antiquum ſub Abbatis regimine gubernandum. Nos vero diligentius attendentes, quod Epiſcopali Sede vacante non decet ſuper hoc aliquid innovari, cum non ſit qui jus Epiſcopale tueatur, præſertim ne plus caviſſe perſonæ, quam Eccleſiæ videremur, ſi quod eo vivente conceſſimus, poſt obitum ejus ſubito mutaremus, petitionem veſtram ex toto abſque damno conſcientiæ, ac periculo famæ nequivimus exaudire. Ut autem ſolito more, quem & vobis utilem, & nobis honorabilem eſtis experti, gradatim ab imo procedatur ad ſummum auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut cum Batonienſis Eccleſia de Præſule fuerit ordinata, ſi oſtendere volueritis quod Eccleſiæ veſtræ nondum ſit ad detrimentum, vel præjudicium evitandum plene proviſum, jus veſtrum ad Sedem Apoſt. proſequendi liberam facultatem habeatis. Interim autem ſub cura Prioris idem monaſterium gubernetur.

N O T Æ.

a GLaſtonien.) Ita etiam legitur in 3. collectione *ſub hoc tit. c. unic.* Glaſtonia eſt in Anglia, ad partem Occidentis, prope Vvelijam, ubi ſanctus ille Joſeph ab Arimathia, diſcipulus Domini, qui ejus ſacratiſſimum corpus ſepulchro condidit, celebre templum conſtruxit, & poſtea Hina Occidentalium Saxonum Rex, qui vixit circa annum 688. ibi Cœnobium Ordinis D. Benedicti conſtruxit, magnificeque dotavit, & poſtea Edgarus Angliæ Rex magnis poſſeſſionibus auxit, & ſucceſſive Reges omnes ſingulari affectu proſecuti ſunt, ut referunt Polydorus Vergilius, *l.*1. *&* 4. *hiſt. Angliæ*, Osbertus *in vita S. Dutani*, apud Surium *die* 19. *Maii*, Vvillelmus Malmesburg. *l.*2. *de geſt. Angliæ*, Yepes, *t.*3. *chron. D. Benedicti, cent.* 3. *n.* 727. quod monaſterium duravit uſque ad tempora Henrici VIII. qui iſtud cum aliis ipſius provinciæ deſtruxit.

b *Bartholomen.*) Legendum eſt Bathonienſem, ut infra legitur. Bathonia eſt civitas Angliæ Epiſcopalis; temporibus enim Guillelmi Ducis Normannorum, anno 718. in Concilio Londini celebrato ſtatutum fuit, ut aliquot Sedes Epiſcopales, quæ in oppidulis ac pagis antea fuerant, in civitatibus, & locis celebrioribus collocarentur: quo factum eſt, ut Bathonia, Linconia, Sariſberia, Exonia, Ceſtria, aut Ciceſtria, & civitates hujuſmodi novo Epiſcoporum incolatu nobilitatæ ſint, ut refert Polydorus Vergilius, *l.* 9. *fol.* 155.

c *Uniendo*.) Quam Epiſcopatuum unionem tantum Pontifex facere poteſt, ut probant Petr. Greg. *de benef. c.* 2. Barboſa *l.*3. *juris eccl. c.*16. & dicemus *in c. ſicut unire, de exceſſ. Prælat.*

d *Eleemoſyna fraudaretur, & hoſpitalitas*.) Ut hæc verba intelligantur, ſciendum eſt, monaſterium hoc Glaſtonienſe magnis opibus fuiſſe ditatum; ſiquidem redditus ejus conſtabant ex triginta mille libris, cum quælibet libra penderet 40. regales, & ita pluſquam centum mille ſcuta auri obtinebat. Ex his alebantur 400. homines, qui degebant in ipſo monaſterio, & hoſpitabantur alii plures nobiles: & 4. & 6. feria cujuslibet hebdomadæ amplæ erogabantur eleemoſynæ in pauperes illius ditionis, ut refert Yepes, *ubi ſupra, fol.* 41. his verbis: "Ylas riquezas des los conventos, y particularmente de eſte, como hemos viſto, ſerviam de ſuſtentar a muchos pobres, que venian de toda la tierra, los miercoles, y los viernes: y para entretener a muchos perſonas nobles, y neceſſitadas." Unde conquerebantur monachi ipſius monaſterii, per unionem factam a Cæleſtino tertio ceſſare prædictas eleemoſynas, nec non hoſpitalitatem.

e *Vvellen.*) Vvellenſis enim Eccleſia jam antea fuerat unita Bathonienſi, ut refert Polydor. Vergil. *d. l.* 1. *hiſtor. Angliæ, fol.* 4.

f *Rex*.) Joannes videlicet Rex Angliæ & Scotiæ, non Richardus, ut voluit Cujac. *in præſenti*: quod ut facilius percipiatur, præſentis unionis hiſtoria repetenda eſt; cum enim Cæleſtinus III. unionem feciſſet Bathonienſis Epiſcopatus cum Abbatia Glaſtonienſi, in cujus unionis confirmationem dederat Richardus I. Rex Angliæ prædictam Abbatiam Saverico Epiſcopo Bathonienſi, poſcentibus monachis unionem reſcindi coram Innocentio III. ex eo quia talis unio religioni nocebat, & amplius piæ erogationes in pauperum alimenta fieri nequirent, Richardus dictam Abbatiam cuidam Vvillelmo dedit, qui eam quamdiu vixit Rex, pacifice poſſedit; eo tamen defuncto Savericus illam repetebat virtute unionis factæ a Cæleſtino, & obtinuit eam confirmari ab Innocentio III. Defuncto tamen Saverico adhuc monachi inſtabant coram Innocentio III. pro reſciſſione unionis, plenam ſui cœnobii reſtitutionem petentes: ſed Innocentius eos audiendos non eſſe decrevit duplici ex ratione, Prima, quia vacante Sede, & defuncto legitimo defenſore, videlicet Bathonienſi Epiſcopo, nihil erat innovandum quod attingeret jura Epiſcopalia, juxta Divum Cyprianum *epiſt.* 31. ibi: "Ante conſtitutionem Epiſcopi nihil innovandum putamus, ſed lapſorum mediocriter culpam temperandam eſſe credimus: dum Epiſcopus dari a Deo nobis ſuſtinetur, in ſuſpenſo cauſa teneatur." Secunda, quia ſi defuncto Saverico Innocentius monaſterio concederet, quod eo vivo denegaverat, videretur tunc plus faviſſe Saverico, quam Eccleſiæ; & ita recte definit, Sede Bathonienſi vacante, nihil ſtatui poſſe, ex præſenti rubrica, cujus ſententiam examinabimus *in c.* 3. *hoc tit.*

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.N.L.